

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ІНФОРМАЦІЙНО-ЕВРИСТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика є одним із компонентів навчально-виховного процесу з практичного оволодіння навичками пошуку і опрацювання необхідної інформації у сучасному інформаційному просторі.

Метою інформаційно-евристичної практики є оволодіння студентами сучасними формами, методами, засобами пошуку інформації, її систематизації та бібліографічної обробки, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Перед студентами під час інформаційно-евристичної практики стоять такі завдання:

- навчитися працювати з книгою, каталогами, автоматичними пошуковими системами в процесі пошуку потрібної інформації;
- навчитися здійснювати бібліографічно-пошукову роботу стосовно друкованих і електронних документів;
- усвідомити відповідальність за точність у поданні інформації. Це формує бібліографічну культуру, а таким чином сприяє зростанню професіоналізму.

Студент повинен **знати:**

- методику інформаційного пошуку, систематизації, класифікації, опису, цитування, анотування; складання оглядів;
- наукові принципи та методи бібліографування документа, відповідно до стандартних норм.

Студент повинен **уміти:**

- працювати з довідковим апаратом книги;
- здійснювати бібліографічний пошук;
- грамотно здійснювати цитування, складати бібліографічний опис, огляд та анотацію на різні типи видань;
- систематизувати списки літератури та класифікувати видання;

Організація та керівництво практикою

Протягом інформаційно-евристичної практики студенти мають можливість працювати в бібліотеці МНУ імені В. О. Сухомлинського, Обласній універсальній бібліотеці ім. О. Гмирява, Центральній бібліотеці ім. М. Л. Кропивницького, Миколаївській науково-педагогічній бібліотеці, на сайтах українських бібліотек та бібліотек світу, з електронними базами даних за допомогою автоматизованих пошукових систем.

Робочий день триває з 14.30 до 17.30. Протягом цього часу студенти збирають інформацію, працюють у бібліографічних відділах, у відділах електронної інформації, у мережі Інтернет, складають списки опрацьованої літератури, беруть участь у зустрічах із представниками бібліотек та інших структур.

Зміст програми практики

I етап.

Ознайомлення з літературою, пов'язаною із проблемами інформаційної евристики, бібліографії, каталогізації, створення баз даних, автоматичної інформаційно-пошукової системи.

II етап.

Ознайомлення з державними стандартами: Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – Чинний з 2007–07–01. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – III, III, 47 с. ; 29 см. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. – Чинний від 2016-07-01. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с. – (Інформація та документація)

III етап.

Робота із каталогом бібліотеки, виконання завдань пошуку літератури на визначену тематику, оформлення списку літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.

IV етап.

Робота з пошуковими системами та електронними базами даних стосовно пошуку інформації у них на визначену тематику

Індивідуальне завдання

I етап. Ознайомлення з літературою.

Завдання:

1. На матеріалі енциклопедичних словників подати тлумачення термінів: *інформаційна евристика, бібліографія, бібліографічний опис, каталог, електронний каталог, база даних, повнотекстова база даних, автоматична інформаційно-пошукова система, URL.*

II етап. Ознайомлення з державними стандартами: Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – Чинний з 2007–07–01. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – III, III, 47 с. ; 29 см. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. – Чинний від 2016-07-01. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с. – (Інформація та документація)

Завдання:

1. Проаналізувати і описати структуру бібліографічного опису видання (не менше 3-х прикладів).

III етап. Робота із каталогом бібліотеки.

Завдання:

1. Дібрати літературу у бібліотеках України і створити список літератури на задану тему, відповідно до вимог стандарту Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. – Чинний від 2016-07-01. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с. – (Інформація та документація). Потрібно, щоб у списку були представлені книги з одним та кількома авторами, без автора; багатотомні видання; словники; частини (розділи) книги; статті.

IV етап. Робота з пошуковими системами та електронними базами даних.

Завдання:

1. Описати можливості для пошуку інформації сайта <http://www.nbuv.gov.ua/>. Звернути увагу на змістове наповнення рубрик: *Електронний каталог, Наукова періодика України, Електронний фонд, Бібліотеки України, Національні бібліотеки, Електронні бібліотеки, Газети та Інтернет-видання, Енциклопедії, словники.*
2. Описати можливості для пошуку інформації системи автоматизації бібліотек ІРБІС. За якими пошуковими ознаками (наприклад, ключові слова, прізвище автора та ін.) можливий пошук?
3. Коротко описати бібліографічні ресурси Інтернет (наприклад, інформація на сторінці: <http://textbook.vadimstepanov.ru/chapter3/glava3-2.html>). За якими пошуковими ознаками можливий пошук? Які проблеми і перспективи бібліографічного пошуку в Інтернет?

4. Коротко описати можливості для пошуку інформації сайта <http://books.google.ru/books>.
5. Дібрати літературу в повнотекстових електронних базах даних і створити список літератури на задану тему, відповідно до вимог стандарту: Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. – Чинний від 2016-07-01. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с. – (Інформація та документація). У списку повинно бути зазначено, в якій бібліотеці знаходиться кожна з книг, або режим доступу (електронна адреса) до повного тексту книги.

Навчальні заняття і екскурсії

Протягом бібліографічної практики передбачено *проведення*:

- вступної лекції «Інформаційна евристика – виклик XXI століття»;
- консультацій стосовно вимог державних стандартів ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT); Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. – Чинний від 2016-07-01. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 20 с. – (Інформація та документація).
- екскурсій до бібліотек м. Миколаєва (бібліотеки МНУ імені В. О. Сухомлинського, Обласної універсальної бібліотеки ім. О. Гмирьова, Центральної бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького, Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки);
- семінару на базі однієї із бібліотек на тему: «Сучасна бібліотека як інформаційно-освітній осередок».

Рекомендована література

1. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1-2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Чинний з 2007-07-01. К., 2007. 47 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України);
2. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. Чинний від 2016-07-01. К., 2016. 20 с. (Інформація та документація)
3. Устіннікова О., Сенько П., Юлдашева С., Регідайло Н. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.-84;
4. Галеєва И. С. Интернет как инструмент библиографического поиска: практ. пособие. СПб., 2007. 246 с. (Серия «Библиотека»).

Веб-ресурси для філологів

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

«Мова інфо»: <http://www.mova.info/>

Словники на mova.info: <http://www.mova.info/Page.aspx?11=61>

Електронний підручник української мови: <http://mova.info/pidruchn.aspx>

Український лінгвістичний портал: <http://ulif.org.ua>

Словники України on-line від Українського лінгвістичного порталу: http://ulif.org.ua/ulp/dict_all/index.php

Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн: <http://www.slovnyk.net/>

Словник іншомовних слів: <http://www.pcdigest.net/ures/book/sis.shtml>

Український портал "Перекладач": <http://perevod.uaportal.com/>

Українська Вікіпедія. Вільна енциклопедія: http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_стаття

Освітній портал України: <http://osvita.org.ua/>

Донецький національний університет: <http://www.donnu.edu.ua/>

Донецький лінгвістичний портал: <http://www.mova.dn.ua/>

Онлайн-словники компанії "Медіалінгва" на Meti. Англійська, французька, німецька, іспанська мови. Понад 25 тематичних словників: <http://multilex.meta.ua/>

Українсько-білорусько-польсько-російсько-англійський тлумачний словник: <http://www.slovnuk.org.ua/>

Я розмовляю українською. Антисуржик: <http://www.arkas-proswita.iatp.org.ua/>

Українські онлайн словники. Лінгвістичні мовні ресурси та розваги, „CyberMovalogo" — англійсько-український, англійсько-український Pro, українсько-англійський словники: <http://lingresua.tripod.com/>

Українські неологізми: <http://words.volyn.net/>

Семиотические исследования и электронная библиотека: <http://www.lib.semiotics.ru/>

Журнал "Критика и семиотика": <http://www.nsu.ru/education/virtual/cs.htm>

Журнал "Дискурс": <http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse.htm>

Бібліотека української і зарубіжної літератури: <http://www.ukrlib.com.ua/books>

Електронна бібліотека української літератури: <http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html>

Бібліотека української літератури: <http://books.ms.km.ua/>

"Бібліотека кошового писаря": <http://www.pysar.net/> (перша адреса <http://pysar.tripod.com>)

"Українська бібліотечка" Сергія Синила: <http://library.org.ua>

Електронна бібліотека "Чтиво": www.chtyvo.org.ua

Національний корпус російської мови: www.ruscorpora.ru

Сайт з розпізнавання та синтезу мовлення в Україні: <http://www.speech.com.ua/>

Російсько-українські словники: "Російсько-український академічний словник" (1924-1933) за редакцією акад. А.Е. Кримського та акад. С.О. Єфремова; О.Ізюмов. Російсько-український словник (літери А–Ж, Р–Я, 1926, 1930); В. Підмогильний, Є. Плужник. Російсько-український фразеологічний словник (1928); Російсько-український словник технічної термінології (І.Шелудько, Т.Садовський, 1928); Російсько-український словник ділової мови (М. Дорошенко, М.Станиславський, В. Страшкевич, 1930); Російсько-український словник правничої мови (В. І. Войткевич-Павлович, Г. Д. Вовкушівський та інші, 1926); Російсько-український словник сталих виразів (І.О.Вирган, М.М.Пилинська, 1959): <http://r2u.org.ua/>

Он-лайн словники та он-лайн перекладачі: http://www.unika.in.ua/ua/dic_ua.php

Бібліотека імені Марії Фішер-Слиж: <http://ukrlife.org/main/library.html>

Бібліотека фольклориста: <http://www.ruthenia.ru/folklore/folkloristlibrary.htm>

Методичні рекомендації

Оформлення результатів інформаційного пошуку повинно відповідати вимогам до оформлення списку використаної літератури в наукових роботах (рефератах, курсових, дипломних, магістерських) відповідно до вимог ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «СІБВС. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» (ГОСТ 7.1-2003, IDT). Чинний стандарт має, порівняно з попередніми, низку нововведень, більшість з яких пояснюються прагненням розробників максимально точно дотримуватися базового принципу *Міжнародного стандартного бібліографічного опису* (ISBD) – подавати інформацію в бібліографічному описі в тому вигляді, в якому вона представлена в об'єкті опису.

Бібліографічний опис. Загальні положення

До складу бібліографічного опису входять такі зони:

- зона назви і відомостей про відповідальність;
- зона видання;
- зона специфічних відомостей;
- зона вихідних даних;
- зона фізичної характеристики;

- зона серії;
- зона приміток;
- зона стандартного номера та умов доступності.

Кожна зона складається з елементів, які поділяються на **обов'язкові та факультативні**. Обов'язкові елементи зазначаються в усіх описах. Набір факультативних елементів визначає організація, яка здійснює бібліографування. З найбільшою повнотою факультативні елементи подаються у державних бібліографічних покажчиках та бібліотечних каталогах. У списках джерел до наукових робіт факультативні елементи можна не наводити.

Перед кожною зоною (крім першої) ставлять крапку, проміжок і тире (. –).

У бібліографічному описі пунктуація завжди виконувала подвійну функцію: *звичайних розділових граматичних знаків та умовних розділових знаків* (за термінологією нового стандарту — знаки приписаної пунктуації), що ставляться між зонами бібліографічного опису та їх елементами, виконуючи розпізнавальну функцію зон та елементів. Чинний стандарт вперше наголошує, що для чіткішого розділення зон та елементів опису, а також для розрізнення приписаної та граматичної пунктуації **потрібно застосовувати проміжок в один друкований знак до і після приписаного (спеціального) знака пунктуації**.

У новому стандарті змінено правила вживання великої та малої літер в описі, зокрема їхнє вживання продиктоване тепер не тільки нормами мови, а й розділенням зон бібліографічного опису. З великої літери починається перше слово кожної зони, перше слово нового елемента «загальне позначення матеріалу» та власні назви в усіх зонах опису. Перші слова відомостей, що стосуються назви, та відомостей про відповідальність записуються з малої літери:

Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с

Інформацію, сформульовану бібліографом самостійно на основі аналізу документа, а також взятую з джерел поза документом, в усіх зонах бібліографічного опису, окрім приміток, подають у квадратних дужках.

Для кожної зони визначено приписане (основне) джерело інформації. Основним джерелом є елемент документа, що вміщує основні вихідні відомості — титульний аркуш, титульний екран, етикетка, наклейка тощо. Відомості, запозичені не з приписаного джерела інформації, також пишуть у квадратних дужках:

Тимошик М. Історія одного журналістського курсу в мемуарах, щоденниках, інтерв'ю, замальовках, записках, есеях, документах, світлинах : [навч. посіб.] / Микола Тимошик, Галина Дацюк, Катерина Таран. — К. : Наша культура і наука, 2008. - 478 с

(прізвища авторів подано на титульному аркуші, а відомості, що стосуються назви, — на звороті титульного аркуша).

Однорівневий бібліографічний опис складається із перелічених зон та елементів (факультативні елементи виділено курсивом), які подаються у приписаній (спеціальній) послідовності та з приписаною (спеціальною) пунктуацією.

Схема однорівневого бібліографічного опису

Заголовок. Основна назва [Загальне позначення матеріалу] = Паралельна назва: відомості, що стосуються назви / відомості про авторство чи відповідальність ; про інших осіб чи установи, які несуть інтелектуальну відповідальність за видання. – **Відомості про повторність видання.** – **Місце видання: Вид-во, рік.** – **Фізична (кількісна) характеристика.** – (Серія і підсерія; №, т.) . – Примітки. – Стандартний номер та умови доступності.

Верба Г. В. Граматика сучасної англійської мови [Текст] = Modern English Grammar : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Верба, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин ; [за ред. Д. М. Федака]. – Вид. 2-ге [переробл. і доповн.]. – К. : Знання, 2009. – 158 с. : іл., табл. + 1

електрон, опт. диск. – **(Бібліотека правознавця)**. – Бібліогр.: с 152-157 (32 назви). – 3 000 пр. – ISBN 978-966-580-236-5 : безкошт. для студ. ін-ту.

Увага! Курсивом виділено факультативні елементи, які необов'язково зазначати у списку використаних джерел до наукових робіт. Отже, у списку опис цієї книги може бути наведений так:

Верба Г. В. Граматика сучасної англійської мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Верба. – Вид. 2-ге [переробл. і доповн.]. – К. : Знання, 2009. – 158 с. – (Бібліотека правознавця).

Основні елементи бібліографічного опису:

– Першим елементом опису є **основна назва** документа. Її наводять у тому вигляді, в якому вона подана в документі, в тій самій послідовності і з тими самими знаками, наприклад,

Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові / Н. Л. Іваницька. – К. : Вища школа, 1986. – 168 с.

Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови / М. М. Пилинський, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець та ін. ; відп. ред. М. М. Пилинський ; АН УРСР Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К. : Наукова думка, 1990. – 216 с.

– **Відомості, що стосуються назви**, містять інформацію, яка розкриває і пояснює основну назву. Ці відомості наведено на титульному аркуші або в іншому джерелі інформації. Перед цими відомостями ставиться двокрапка, що відокремлюється проміжками з обох боків (знак приписаної пунктуації)

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с. – (Альма-матер).

– **Відомості про відповідальність** уміщують інформацію про осіб та організації, які брали участь у створенні інтелектуального, художнього чи іншого змісту твору, що є об'єктом опису. Першим відомостям про відповідальність передують знаки скісна риска (/), наступні відомості відокремлюються між собою крапкою з комою.

Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис : навчальний посібник / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К. : Вища шк., 2005. – 270 с.

Згідно з вимогами чинного стандарту перші відомості про відповідальність обов'язково зазначають, навіть якщо вони збігаються із заголовком. Отже, при описі видання одного автора, його прізвище повторюють у відомостях про відповідальність, незважаючи на те, що воно вже зазначено у заголовку.

– Відповідно до вимог нового стандарту **зона видання** (порядковий номер видання) є обов'язковим елементом бібліографічного опису.

Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / отв. ред. Г. В. Степанов. – Изд. 6-е. – М. : Издательство ЛКИ, 2008. – 144 с. (Лингвистическое наследие XX века).

– У зоні **вихідних даних** подають відомості про місце видання, видавництво і рік випуску книжкового продукту.

Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови : підручник / А. П. Коваль. – К. : Вища школа, 1987. – 352 с.

– У зоні **фізичної характеристики** наводять відомості про кількість фізичних одиниць (арабськими цифрами), а також новий елемент — специфічне позначення матеріалу (том, частина, аркуш, зошит, брошура, папка тощо).

Інші фізичні характеристики об'єкта опису: відомості про ілюстрації, про матеріал, з якого виготовлено об'єкт опису, про розмір, супровідний матеріал не потрібно зазначати при описі документів у списку джерел до наукових робіт, оскільки вони є факультативними елементами бібліографічного опису.

Кравченко М. В. Явище парцеляції в сучасній українській мові / М. В. Кравченко // Мовознавство. – 1980. – № 1. – С. 26–29.

– У зоні **серії** відповідно до вимог нового стандарту збільшилася кількість обов'язкових елементів. Статусу обов'язкових набули: **основна назва серії та під серії**.

Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник / К. Ф. Шульжук. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 408 с. – (Альма-матер).

Правила оформлення списку літератури згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015

Елементи бібліографічного запису (заголовки і бібліографічний опис) та знаки пунктуації в бібліографічному посиланні, незалежно від його призначення та виду, подають згідно з ДСТУ ГОСТ 7.80 і ДСТУ ГОСТ 7.1 з урахуванням таких **особливостей**:

– у заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, при цьому імена цих авторів у бібліографічному описі у відомостях про відповідальність (за навскісною рисою) не повторюють;

– за потреби у заголовку бібліографічного запису позатекстового посилання можна зазначити більше ніж три імені авторів;

– замість знака «крапка й тире» («. —»), який розділяє зони бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка» (при цьому в межах одного документа застосування в бібліографічних посиланнях розділових знаків уніфікують);

– відомості, запозичені не з титульної сторінки документа, дозволено не брати у квадратні дужки;

– після назви дозволено не зазначити загального позначення матеріалу («Текст», «Електронний ресурс», «Карти», «Ноти» тощо — перелік згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1);

– у складі вихідних даних дозволено не подавати найменування (ім'я) видавця;

– у складі відомостей про фізичну характеристику документа можна зазначити або його загальний обсяг (наприклад: 285 с.), або номер сторінки, на якій подано об'єкт посилання (наприклад: С. 19);

– дозволено не наводити відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер (ISBN, ISMN, ISSN).

Форми і методи контролю

Поточний та підсумковий контроль за проходженням практики та виконанням студентами програми практики проводить керівник практики від факультету.

Після закінчення практики у зазначений термін кожен студент повинен подати керівникові-методистові для захисту пакет звітної документації.

Практика завершується виставленням диференційованої оцінки. Оцінюючи результати практики, керівник-методист ураховує рівень теоретичної підготовки студента, якість виконання завдань практики, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.

Студенти, робота яких під час інформаційно-евристичної практиці визнана незадовільною, повинні пройти її знову без відриву від занять.

Вимоги до звіту

По закінченні інформаційно-евристичної практики студенти повинні оформити і здати керівникові практики таку документацію:

1. Звіт про проходження практики.
2. Список бібліографічних джерел (20 шт.), виписаних з каталогів бібліотеки, на визначену тему, оформлену відповідно до вимог чинних державних стандартів України.
3. Список бібліографічних джерел (20 шт.), виписаних з електронних каталогів (вказати джерело), на визначену тему, оформлену відповідно до вимог чинних державних стандартів України.
4. Звіт про опрацьовану літературу, оформлений у формі відповідей на питання.

Підтвердження підсумків практики

Захист інформаційно-евристичної практики відбувається у формі студентської конференції на тему «*Роль інформаційної евристики для студентів-філологів*».

Критерії оцінювання результатів практики згідно з вимогами кредитно-трансферної системи

Шкала оцінювання

Формули і порядок розрахунку оцінок (100-бальна шкала) та порядок переведення їх у міжнародну та національну шкали подано в таблиці 1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	
65-79	C	добре	
55-64	D	задовільно	
50-54	E	достатньо	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка в балах розраховується за накопичувальною системою.

Кожен студент має можливість накопичити максимальну кількість балів за виконання різних видів робіт. Система оцінювання таких способів набуття знань подано в таблиці 2.

Таблиця 2. Бальна система накопичення балів за різні форми навчання студента

№	Способи набуття знань	Бали
1.	Відсутність на практиці протягом 1 дня	Мінус 5
2.	Відсутність на вступній лекції	Мінус 5
3.	Відсутність на бібліотечному семінарі	Мінус 10
4.	Участь у бібліотечному семінарі	До 5
5.	Виконання завдання 1 етапу	До 15
6.	Виконання завдання 2 етапу	До 15
7.	Виконання завдання 3 етапу	До 30
8.	Виконання завдання 4 етапу	До 30
9.	Участь у звітній конференції	До 5